

मुक्तिमाळा

मनुको श्लो.

लेखक अने प्रकाशक-

कीर्तनकार हरिदास महाराज श्री शिवशंकर
गोविंदराम याज्ञिक नि० मोरबी ।

मुद्रण-वांयन, मदन न वर्तन.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૧૦૦ દર્શક

પુસ્તકનું નામ હિતમી

વિષય ૫-૪

ॐ
॥ तत्सत्परमात्मने नमः ॥

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

મુક્તિ માળા

(મણકે ૧ લે.)

(૧)

પ્રભુ પાસે નિત્ય પ્રાર્થના.

મહાત્મા સાચા સ્નેહિતે બહરી પતિ બાપલીયા. એ સગ.

અમને ભક્તિ તમારીરે, દેખે દીન બંધુ સદા; (૨)
એજ અરણ્ય અમારીરે, ધરખે હરિ ધ્યાને સદા—અમને ભક્તિ.
અમને સાચા હરિજનનોરે, દેખે હરિ સંગ સદા
મારા હૃદય કમળમાંરે, રેખે તહેનો રંગ સદા—અમને ભક્તિ.
મહારી છત્ર તે આપનોરે, જપે પ્રભુ જાપ સદા,
મહારે સ્વપ્ને પણ પાપનોરે, પ્રવેશ ન થાયે કદા—એવી ભક્તિ.
મહારી વાણી તે આપનુરે, કરે શુભ જ્ઞાન સદા,
પરનિંદા છે પાપનુરે, કરે નહિં પાન કદા—એવી ભક્તિ.
મહારી આંખો તે આપનુરે, કરે દર્શન સદા,
દુઃખ ત્રિવિધના તાપનુરે, મને કલ્લેષ નાયે કદા—એવી ભક્તિ.
મહારૂં મન જ્ઞાન ગંગામાંરે, કરે પ્રભુ સ્નાન સદા,
બ્યાં બ્યાં મન મહારૂં જાયેરે, તમારૂં ત્યાં ધ્યાન સદા—એવી ભક્તિ.
ખોટા ખ્યાલને ખેદનોરે, કરી નાંખો નાશ સદા
મહારી બુદ્ધિમાં લેદનોરે, થાયે નહિં વાસ કદા—એવી ભક્તિ.
નંદીમાં નિજનંદરે, આપો એજ માથું સદા,
શિવશંકર શરણમાંરે, સ્થાપો એજ માથું સદા—અમને ભક્તિ.

(૨)

“ સુબોધક સાવરણી ! ”

(બહાલાજીના મહિનાનો રાગ)

સાવરણી સુણ સાચે સાચી વાત રે સાવરણી;
 તું ગુણવંતી થઈ વિશ્વ વિષે વિખ્યાત શાણી સાવરણી—સુણ.
 લોક તણો ઉપકાર કરે બહુ પેરે સાવરણી,
 તેથી તુજને સંધરતા ઘેરે ઘેર શાણી સાવરણી—સુણ.
 દેખાડે તું દીસે ન્હાની બાળરે સાવરણી,
 પણ સુધરે તુજ હસ્તીથી મહેલ વિશાળ શાણી સાવરણી—સુણ.
 કચરો કસ્તર કે ધુળ સદનમાં થાય રે સાવરણી,
 દ્રષ્ટિ સૌ જનની તુજપર તરતજ નય શાણી સાવરણી—સુણ.
 એક અગાસી ગોખ ઝરૂખા માળ રે સાવરણી,
 તું અપટ અપાટી સાફ કરે તત્કાળ શાણી સાવરણી—સુણ.
 વસ્તુતઃ જોતાં બહુ ત્હારું નહિં મૂલ રે સાવરણી,
 પણ કામણુગારી ત્હારું કામ અમૂલ શાણી સાવરણી—સુણ.
 સ્ત્રી જાતીથી એપે ઘર સંસારરે સાવરણી,
 ત્યમ તું તુજ ગુણે ગૃહનો થઈ શણુગાર શાણી સાવરણી—સુણ.
 સ્ત્રી જાતથી બહુ ત્હારો વ્યવહારરે સાવરણી,
 તો હિન્દ તણી અબળાને કંઈક સુધાર શાણી સાવરણી—સુણ.
 સ્વકર્મને સુદરીઓને કર બોધરે સાવરણી,
 જો કરે ખરે તુજ સદ્ગુણની કોઈ શોધ શાણી સાવરણી—સુણ.

(૩)

પ્રેમીની પ્રાર્થના.

(સખી પડવાની પણ પ્રીત એ રાગ)

મહારા આતમવા આધાર અંતરયામીરે
 વિશ્વેશ્વર કરજો બહાર, કહું શીર નામીરે—મહારા
 મહારા સાચા છો સંગી આપ, અંતરયામીરે,
 બુડતાના બેલી છો બાપ, હે બહુ નામીરે—મહારા.
 કીધા અનંત આપે ઉપકાર, અંતરયામીરે,

આપો ઉત્તમ આ અવતાર, કહું શીર નામીરે—મહારા.
 મને એવું બળ આપો આપ, હે બહુ નામીરે
 જપું પણ પણ આપનો જાપ, અંતરયામીરે—મહારા.
 મહારા વિષયના વેગે વિકાર, જાણે વામીરે,
 એવી કરજો કૃપા કીરતાર, કહું શીર નામીરે—મહારા.
 મેલાં ઘેલાં પણ આપનાં દાસ, અંતરયામીરે,
 દેજો ચરણ કમળમાં વાસ, કહું શીર નામીરે—મહારા.
 કદી લકિત ભજનમાં હે નાથ, આવે છે ખામીરે,
 નથી આપથી કાંઈ અબલણ, અંતરયામીરે—મહારા.
 મહારા માતા પિતા બ્રાતા આપ, અંતર યામીરે
 ભવતારક ત્રાતા છો આપ, કહું શીર નામીરે—મહારા.
 મહારો આવે જ્યારે અંતકાળ, અંતરયામીરે
 દેજો દર્શન દીન દયાળ, કહું શીર નામીરે—મહારા.
 શ્રી કૃષ્ણ કાપો ભવદંડ, કહું શીર નામીરે
 માથું નિત્ય આપો નિજાનંદ હે બહુ નામીરે—મહારા.

(૪)

દિવ્ય પ્રેમ.

ભજન—લાવણી

બલીહારી રસીયા ગીરધારી સુંદીર શ્યામ હો તણ અમને
 મથુરાનાં વાસી આવા ન બનીએણ.
 વાંસલડી વાગી એવા ભણકારા વાગેણ.
 વ્રજ વાટ લાગે હવે ખારી—સુંદીર શ્યામ હો.
 યમુનાનો કાંઠો ઠહાલા તમ વિના અમનેણ,
 દુઃખડાં દીએ છે ઢાડી ઢાડી—સુંદીર શ્યામ.
 મંદાવન કેરી શોભા તમ વિના અમનેણ,
 અકળાવી દે છે ભૂધર ભારી—સુંદીર શ્યામ.
 એવદંન તેજ્યો તમે ટચલી આંગળીએણ.
 અમ પર ઢોળ્યા ગીરધારી—સુંદીર શ્યામ.
 બાઈ મીરાં કહે છે ઠહાલા ગીરધારના ગુણેણ.
 ચરણ કમલ બલીહારી—સુંદીર શ્યામ.

[૪]

(૫)

રાગ—ભાઈ શીદ કંઠપાવો સતાવો ના જેવો.

અવતારી છે ગીરધારી તમ પરવારી હો સુખકારી સુંદીર શ્યામ.
વજનારી સર્વે વિસારી દયે છે કુંજ વિહારી નિત્ય તમારું નામ.
મધુવનમાં ગૌવનમાં ગોપનમાં સુની જનમાં અંગનમાં દીપો છે આપ
દરશનમાં પરશનમાં મધુરી સુખ લાવનમાં તન મનના ટાળો છે તાપ
—અવતારી.

પાવાથી ગાવાથી સાને સમજવાથી નહાવાથી જમુનાના નીર
ઝટપટ બોલાવાથી વશ કીધાં જવાથી, ખાવાથી ચોરીને ખીર
—અવતારી.

ખળમાંથી છળમાંથી કળમાંથી જળમાંથી હાથી રાખ્યો હુશીયાર
તળમાંથી થળમાંથી કૈરવનાં દળમાંથી, પાંડવનો ઉદ્ધાર
—અવતારી.

દુઃખ હરવા સુખ કરવા ફરી નહિં અવતરવા, રંકની સુણુએ રાવ,
ચિત્ત ઠરવા કૃત સરવા જમડાથી નહિં ડરવા, લવ તરવા પિંગલ ભાવ
—અવતારી.

(૬)

ધૈર્ય એકજ છે.

ભજન—તાલખીમટો.

ભાઈ નામ સમજીને બેસી રહીએ—(૨)

આત્મા થીની મનમાં મગન થઈ રહીએ—ભાઈ નામ.
રામને રહીમ તમે એક કરી માનજો, કૃષ્ણને કરીમ એક કહીએ,
વિષ્ણુ બીસમીદલાહમાં લેહ નથી ભાઈ, અમે અલ્લાહ અલખ
એક લઈએ—ભાઈ નામ.

ગકુર ગોવિંદ તમે એક કરી માનજો, માલા માધવ શુભ્ર ગાઈએ,
હરિ હક્કતાલાનો લેહ મેં તો જાણ્યો, હવે લક્ષ ચોરાશી માર
શીદ ખાઈએ—ભાઈ નામ.

પરવર દીગાર પરમેશ્વર એક કરી જાણુએ, નખી નારાયણુ જો જો હૃદયે

(૫)

એખા ને આવલ પણ ડાંગર એક, એવું સમજે તોના એલા
થઈને રહીએ—ભાઈ નામ.
બાપુ સાહેબ નામ પાક ખીલું નાપાક એવું સમજ્યા વિના કંઈ જઈએ
જે જે સાધન કરે તોમાં પડે છે સાંસા અમે પ્રહ્લજનમાં નિત્ય
નહાઈએ—ભાઈ નામ.

(૭)

જીવ પોપટને પ્રબોધ.

(ભજન-માઠનોરાહ-લાવણી.)

પોપટ તન પીંજર છે નહિં ત્હાડું
અંતે ઉડી જવું પર બાડું—પોપટ.
છે પરતું પણ પરિચયથી તું માની બેઠો મ્હાડું,
ક્યાંનો તું ક્યાંનું આ પિંજર, તે સમજે તો સાડું—પોપટ.
માંસ રૂધિરમય ને દુર્ગંધી, નરક સમાન નઠાડું,
તું તેને કાંચન મય માને, આવડું શું અંધાડું—પોપટ.
ખીજાં જોયાં એવું આપણ, નામે કેવલ ન્યાડું,
સર્વ પ્રકારે સાચવ તોપણ, પક્ષમાં છે પડનાડું—પોપટ.
સારાસાર વિચાર કરે તો, ભવસાગરનું બાડું
કેશવ હરિ કારીગર તેનો, વીસરમાં સંભાડું—પોપટ.

(૮)

કળિયુગનું કૈતક.

(ભજન-લાવણી)

વાદ્મીક એર તુલશી કહ ગયે કલજુગ આવેગા—ટોક.
બેટીકા ધન બાપ બાચગા, જુદમીકા ધર જાવેગા,
પાંચ બરસકી કન્યા કહીએ, એંશી બરસ ધર જાવેગા—વાદ્મીક.
બમન કે ગકરી કહીએ ઘોળી ગાઆં બાંધેગા,
ખેડેન જાનજી કળુન નોતે, સાલીનોત જમાવેગા—વાદ્મીક.
નીચ બરનધર હરદમ જાકર હર કોઈ શીશ નમાવેગા,
કહેત કપીરા સુનનાઈ સાધુ, એસા એસા યુગ આવેગા—વાદ્મીક.

(૬)

લક્ષ્મીનાથ લગવાન

લગન-લાવણી.

લક્ષ્મી મહા બળવંતી રે, ઠંડાલો વશ થઈ આવે ઘેર—લક્ષ્મી.
 લક્ષ્મીને વશ થઈને ઠંડાલો, વસીયા ગોકુળ ગામ, (૨)
 આહીરડાંને લાડ લડાવ્યાં, એવા સુંદર શ્યામ—લક્ષ્મી.
 વેદ પુરાણ પોકારે હરિનું, પતિત પાવન નામ,
 પાંચ પાંડવની સાથે રહીને, સઘળાં કીધાં કામ—લક્ષ્મી.
 અમરીષ તો હેતે અવતરીયા, લક્ષ્મીને કેરે ઘેર,
 રઘુનાથ પ્રભુ પામ્યા કેરી, એ પૂરવની પેર—લક્ષ્મી.

(૧૦)

નામામૃત

અખંડ ધુન.

ફરી ફરી નહિં મળે અવસર આવો, વૈષ્ણવો હંરિ ગાવો હરિ ગાવો (૨)
 જેણે હરિ ગાયા હરિ ગાયા, એતો અડસઠ તીરથ. નંદાયા જેણે (૨)
 જેને હરિ ઠંડાલા હરિ ઠંડાલા, એતો માનો મોટા ભાગ્યવાળા (૨)
 ધન્ય ધન્ય દારિકાવાસી કે ડાકોર કીધું છે કાશી—(૨)
 ધન્ય ધન્ય ગંગાબાઈની વાળી સવા વાલ થયા વનમાળી (૨)
 ધન્ય ધન્ય બોડાણાને ભાવ્યા, દારિકા છોડી ડાકોર આવ્યા (૨)
 જેની લગની હરિમાં લાગી, ત્હેની ભવની ભાવટ ભાંગી,
 હરિહર એક ગણી જે ગણ્યો, ત્હેનો વાસ વૈકુંઠમાં થાશે.

(૧૧)

જાગી જોવા વિષે ચેતવણી.

લગન-રાગ અમને અંત સમે અલખેલાના જેવો.

જોને જોને જાગી જીવન વીતી જાય છે રે
 મિથ્યા માય.માં શું ઠાલો ઠોઠ ઠગાય છે રે ?—જોને.
 ધામ ધરઃ ધન કયાં છે તારાં, પીડા કરનારાં છે પ્યારાં
 અંતે તે છે ન્યારાં કોણ સહાય છે રે ?—જોને.
 માફ માફ મિથ્યા કરતો, કુલજીજી થઈને તું કરતો,

સ્વાર્થ નથી લવ . સરતો, ઉંઘો ધાય છે રે ?—જેને.
 અધ ધર્મ અવળો આથડતો, જ્યાં ત્યાં ઠોકર ખાતો પડતો
 હુધ્ શોકથી રડતો, બહુ રગડાય છે રે;—જેને.
 આ જન્મલ કરી દે અળગી, બહાલા કેમ રહ્યો છે વળગી,
 ઘર ઉઠ્યું છે સળગી શું મરડાય છે રે ?—જેને.
 વિષયોમાં રમ શું રઘવાયા એથી કોઈ નથીજ ધરાયા,
 દોષ દ્રષ્ટિથી ડાહ્યા, શાંત થવાય છે રે;—જેને.
 અમૃત જે લાગે છે આગળ, તે વિષરૂપ બને છે પાછળ,
 છટકેલા છલ કપટ વડે છંદાય છે રે;—જેને.
 દુઃખદ આ સંસાર ઠર્યો છે, વિનય વિવેક વિચાર કર્યો છે.
 સમજે તેજ તર્યો છે, ઇતર તણાય છે રે;—જેને.
 શમ-દમસાધન સુખનાં સજ્જવાં, કામ-ક્રોધ-લોભને તજવ,
 કેશવ હરિને ભજવા, એજ ઉપાય છે રે;—જેને.

(૧૨)

ભક્તિમાં શરમન કરવા વિષે.

ભજન-તાલ લાવણી.

વરમાળા તો વિઠૂલ વરની, છુટે છુટે ફરીએ રાણાળ.
 વર તો વિઠૂલ વરને વરીએ, સુણોને લાજ કોની ધરીએ
 લાજે કોની ધરીએ અમે તો કોના મલાજ કરીએ રાણાળ.
 વર તો વિઠૂલ વરને વરીએ, સુણોને લાજ કોની ધરીએ રાણાળ.
 કાગડાની બુદ્ધિ કાઢી નાંખી, માણેક સોતી ચરીએ રાણાળ.
 વર તો વિઠૂલ વરને વરીએ, સુણોને લાજ કોની ધરીએ
 સોનાં રૂપાં સંઘળાં તણએ, તીલક તુલસી ધરીએ રાણાળ.
 વર તો વિઠૂલ વરને વરીએ, કહોને લાજ કોની ધરીએ રાણાળ.
 ચીર પટોળાં સંઘળાં તણએ, ઘોળાં અંગે ધરીએ રાણાળ.
 વર તો વિઠૂલ વરને વરીએ, કહોને લાજ કોની ધરીએ રાણાળ
 શાલીગ્રામની સેવા કરીએ, સંત સમાગમ કરીએ રાણાળ.
 વર તો વિઠૂલ વરને વરીએ, કહોને લાજ કોની ધરીએ રાણાળ.
 હરતાંને કરતાં હરીને સ્મરીએ, સંતની સાથે ફરીએ રાણાળ.

વર તો વિકૃલ વરને વરીએ, સુણેને લાજ કોની ધરીએરે રાણાલ.
ખાઈમીરાં કહે પ્રભુ ગીરધરના ગર ચરણ કમલ ચિત્ત ધરીએરે રાણાલ.
વર તો વિકૃલ વરને વરીએ, સુણેને લાજ કોની ધરીએરે રાણાલ.

(૧૩)

॥ કુસારજની કહાણી. ॥

(ચાળખો.)

મૂરખે નાર કુસારજ આણીરે, એતું ઘર કયું ધુળધાણી—ટેક.
પાંચ માણની લાપસી ભરડી, માણની ભુંલ ધાણી;
હીંદ ધાણીયા ઢાળી નાખ્યાં દુધમાં રેડયું પાણીરે—મૂરખે.
તર પડે વઢવાડ કરેને, કલેષ કરે જાણી જાણી.
ભેકરાંને માથે છણકા કરે ને, ચુંટીઓ લે તાણી તાણીરે—મૂરખે.
મરે કપોરે રસોઈ બનાવે ને, રાતે જાતી પાણી.
ટાકું/શીળું કંથ આગળ નાંખે, ઉપર જાણી રીસાણીરે—મૂરખે.
પડમાં પાડી આંખ આંજીને આથડે, સાસરે પૂરીવર ન સમજી
લોખે ભગત કહે ગુરૂ પ્રતાપે, ઉતરેલ નાર માંદ આણીરે—મૂરખે.

(૧૪)

ભજન—દેનાડી

(તાલ લાવણી)

જીવ અંતકાળતું ભાતું, શું સાથે લીધું તાતું—ટેક.
ગામ ગમતરે બે હીન રહેવા, ભાતું સુંદર થાતું,
અંતકાળ ગામતરે ભાતું, જે લીધું તે ગાતું—જીવ
મરણ મહા ગામતરે જાણી, આજું ભાતું રહાતું
તે ભાતું ત્યાં કામ આવશે, તે વિણ પડશે લાતું—જીવ.
અંતકાળ ભાતું રહાતું તો, હરિચરણમાં ઘાતું
ભજી ભગવાન હરિસ પીને, જગત સુખ કર જાતું—જીવ.

શ્રી કૃષ્ણાર્પણ શિવાર્પણમસ્તુ.

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

